

ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา
The Instructional Leadership Affecting the Implementation of Internal Quality
Assurance in Educational Institutions within Nakhon Ratchasima
Secondary Educational Service Area

กฤษฎา วัฒนศักดิ์
Krisda Watanasak

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
Faculty of Education, Nakhon Ratchasima College
Author E-mail: Krisda.Wa2568@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2) ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีพหุระยะ โดยใช้ทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน 400 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จำนวน 14 แห่ง สุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ใน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 5 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และกลุ่มครู จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษามีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมากที่สุดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และมากที่สุดในการกำหนดวิสัยทัศน์
2. ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยปัจจัยทุกด้านสามารถร่วมกันอธิบายการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ได้ร้อยละ 22.90
3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ประกอบด้วย 1) การสื่อสารเป้าหมายอย่างทันเวลา 2) การลดตัวชี้วัดเป้าหมายให้กระชับ และ 3) การพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก

คำสำคัญ: 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ; 2. การประกันคุณภาพการศึกษา; 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research article aimed to: 1) examine the current state of academic leadership for internal quality assurance in education, 2) investigate the factors of academic leadership that

influence internal quality assurance in education, and 3) develop guidelines for enhancing academic leadership in internal quality assurance within educational institutions. This multi-phase mixed-methods study employed both quantitative and qualitative research methodologies. Data were collected from 400 teachers across 14 schools under the Nakhon Ratchasima Secondary Educational Service Area Office through probability sampling. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics (mean and standard deviation) and multiple regression analysis. In-depth interviews were conducted with 18 key informants selected through purposive sampling, comprising three groups: 5 academics, 4 school administrators, and 9 teachers. Qualitative data were analyzed using content analysis techniques.

The research found that:

1. Internal quality assurance within educational institutions was rated at a high level overall, with learner-centered teaching management receiving the highest rating. Academic leadership among institutional administrators was also rated at a high level, with vision setting achieving the highest score.
2. The factors of academic leadership significantly affect internal quality assurance at the .01 and .05 levels, which aligns with the established hypothesis. All factors together can explain 22.90% of internal quality assurance.
3. Guidelines for developing academic leadership in internal quality assurance include: 1) establishing timely communication of institutional goals, 2) streamlining performance indicators, and 3) cultivating a positive learning environment.

Keywords: 1. The Instructional Leadership; 2. Quality Assurance in Educational; 3. Educational institution administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่จะต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะวิชาในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2560) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกของทุกระดับ โดยมีการปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้น้อยลง กระชับ และสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบราชการ ประเมินเพื่อลดภาระการเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน ปรับกระบวนการพัฒน์ในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาขั้นพื้นฐานตามบริบทของสถานศึกษารวมทั้งให้มีการพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะ ให้คำปรึกษา

แก่สถานศึกษาได้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับและได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพมาตรฐาน ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร สถานประกอบการ สถาบันที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นผลิตผลสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้นำซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ โดยเฉพาะด้านผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เช่น การกำหนดบทบาทของสถานศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทของครู และวิธีการดำเนินการ เป็นต้น ซึ่งบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

สำหรับจังหวัดนครราชสีมาซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ลำดับต้นของประเทศ มีจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา จำนวนมากถึง 50 แห่ง มีครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวนรวม 3,533 คน แบ่งออกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 50 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 104 คน ครูผู้สอน จำนวน 96 คน ครูผู้ช่วย จำนวน 359 คน ครูขาดแคลนชั้นวิฤต จำนวน 22 คน บุคลากรอัตราจ้าง จำนวน 33 คน และครู จำนวน 2,779 คน รับผิดชอบนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย ซึ่งเป็นเยาวชนสำคัญมากถึง 65,587 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา, 2567) ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่าครูเป็นบุคลากรทางการศึกษากลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด มีความคิดเห็นอย่างไรต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในมิติของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของประเทศให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีพหุระยะ (Multi-Phase Method) โดยมีวิธีดำเนินการในขั้นตอน คือ 1) การทบทวนวรรณกรรม 2) การพัฒนาแบบสอบถาม 3) การวิจัยเชิงปริมาณ 4) การวิจัยเชิงคุณภาพ 5) นำเสนอเชิงปริมาณเป็นหลักและเสริมด้วยเชิงคุณภาพ (Creswell & Clark, 2007) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านตัวแปร

1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาคุณภาพครู และ 5) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านกระบวนการบริหาร และ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 2,779 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา, 2567) นำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน วงศธร รังสิมันต์, 2562) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน และเพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้จำนวน 400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อให้ได้ตัวอย่างครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ที่เป็นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการและการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 18 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ มีประสบการณ์เกี่ยวกับประเด็นวิจัยไม่น้อยกว่า 5 ปี และใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ใน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 5 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 4 คน และ กลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 คน จากนั้นจึงทำการสรุปประเด็นการสัมภาษณ์และจัดส่งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตรวจสอบความสอดคล้องอีกครั้งหนึ่งก่อนนำข้อมูลมาใช้ในการเชิงวิชาการ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายช่องทาง ประกอบด้วย การลงพื้นที่งานประชุม สัมมนา การค้นคว้าทาง Social Network การออกแบบเครื่องมือรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านโปรแกรม Google Forms จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามตามขนาดของกลุ่มที่กำหนดจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเทคนิคทางสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมาน ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใน 2 ขั้นตอน คือ การตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยวิธีการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence) จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยมีค่า IOC รายบุคคลมากกว่า .80 และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาชอัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .911 ซึ่งถือเป็นค่าที่สามารถยอมรับได้ (กลยา วานิชย์บัญชา, 2567)

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการและการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากนั้นจึงทำการสรุปประเด็นการสัมภาษณ์และจัดส่งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตรวจสอบความสอดคล้องอีกครั้งหนึ่งก่อนนำข้อมูลมาใช้ในการเชิงวิชาการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression

Analysis: MRA) โดยเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการแปลงรูป (Transform) เนื้อหาสาระของข้อมูล (Text) ที่มีปริมาณมากอย่างเป็นระบบ ไปสู่ข้อสรุปที่สำคัญ (Key Results) โดยการจัดระเบียบ (Organized) และมุ่งเน้นความกระชับ (Concise) จากข้อมูลดิบที่มาจากเอกสารที่ถอดเทปการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim) เพื่อสร้างหัวข้อเรื่องระดับรอง (Categories) หรือหัวข้อเรื่องหลัก (Themes) เพื่อตีความเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในต่อไป

ผลการวิจัย

1. สภาพภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การกำหนดวิสัยทัศน์	4.07	0.65	มาก
2. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน	3.79	0.63	มาก
3. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	3.65	0.63	มาก
4. การพัฒนาคุณภาพครู	3.83	0.62	มาก
5. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	3.77	0.63	มาก
รวม	3.82	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพครู ($\bar{X} = 3.83$) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 3.79$) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 3.77$) และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.65$) ตามลำดับ

1.2 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ภาพรวม

การประกันคุณภาพภายใน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านผู้เรียน	3.63	0.67	มาก
2. ด้านกระบวนการบริหาร	3.75	0.66	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.76	0.71	มาก
รวม	3.71	0.68	มาก

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.76$) รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการบริหาร ($\bar{X} = 3.75$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 3.63$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ตารางที่ 3 ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ภาพรวม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.643	.192		8.565**	.000
การกำหนดวิสัยทัศน์	.084	.024	.165	3.562**	.000
การพัฒนาหลักสูตรและการสอน	.171	.037	.220	4.692**	.000
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.140	.028	.222	4.967**	.000
การพัฒนาคุณภาพครู	.051	.027	.085	1.878	.061
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	.103	.029	.159	3.511**	.000
R	R ²	Adj. R ²	SE(est)	F	Sig.
0.489	0.239	0.229	0.13044	24.753**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวม ได้ร้อยละ 22.90 (Adj. R² = .229) โดยมีปัจจัยการกำหนดวิสัยทัศน์ ปัจจัยการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ปัจจัยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และปัจจัยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพการศึกษามากที่สุด ได้แก่ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (Beta = .222, p-value < .001) รองลงมาได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน (Beta = .220, p-value < .001) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Beta = .165, p-value < .001) และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Beta = .125, p-value < .001) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ด้านผู้เรียน

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.940	.299		6.488**	.000
การกำหนดวิสัยทัศน์	.008	.037	.012	.228	.820
การพัฒนาหลักสูตรและการสอน	.092	.057	.083	1.620	.106
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.132	.044	.147	2.994**	.003
การพัฒนาคุณภาพครู	.106	.042	.123	2.489*	.013
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	.118	.046	.128	2.571*	.011
R	R ²	Adj. R ²	SE(est)	F	Sig.
0.284	0.081	0.069	0.20328	6.914**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านผู้เรียน ได้ร้อยละ 6.90 ($\text{Adj. } R^2 = .069$) โดยมีปัจจัยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และปัจจัยการพัฒนาครู และปัจจัยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ($\text{Beta} = .147$, $p\text{-value} < .001$) รองลงมาได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\text{Beta} = .128$, $p\text{-value} = .011$) และการพัฒนาคุณภาพครู ($\text{Beta} = .123$, $p\text{-value} = .013$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหาร

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	2.137	.353		6.058**	.000
การกำหนดวิสัยทัศน์	.142	.044	.166	3.250**	.001
การพัฒนาหลักสูตรและการสอน	.114	.067	.087	1.693	.091
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.083	.052	.079	1.594	.112
การพัฒนาคุณภาพครู	.047	.050	.047	.946	.345
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	.131	.054	.121	2.424*	.016
R	R^2	Adj. R^2	SE(est)	F	Sig.
0.278	0.077	0.066	0.23992	6.603**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการบริหาร ได้ร้อยละ 6.60 ($\text{Adj. } R^2 = .066$) โดยมีปัจจัยการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และปัจจัยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่าปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหารมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ ($\text{Beta} = .166$, $p\text{-value} = .001$) รองลงมาได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\text{Beta} = .121$, $p\text{-value} = .016$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.852	.376		2.265*	.024
การกำหนดวิสัยทัศน์	.103	.047	.109	2.220*	.027

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
การพัฒนาหลักสูตรและการสอน	.308	.072	.214	4.301**	.000
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.206	.055	.177	3.723**	.000
การพัฒนาคุณภาพครู	.095	.053	.085	1.781	.076
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	.061	.058	.051	1.054	.292
R	R ²	Adj. R ²	SE(est)	F	Sig.
0.379	0.143	0.133	0.25587	13.192**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ร้อยละ 13.30 (Adj. R² = .133) โดยมีปัจจัยการพัฒนาหลักสูตรและการสอน และปัจจัยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และปัจจัยการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่าปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน (Beta = .214, p-value < .001) รองลงมาได้แก่ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (Beta = .177, p-value < .001) และการกำหนดวิสัยทัศน์ (Beta = .109, p-value = .027) ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

แนวทาง 1 ลดตัวชี้วัดการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนให้กระชับ เนื่องจากขอบเขตของกิจกรรมที่แคบลงจะทำให้ความสนใจของผู้ปฏิบัติมีความชัดเจนและบรรลุความสำเร็จได้ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

แนวทาง 2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างทันเวลารวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร หรืองบประมาณผ่านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

แนวทาง 3 พัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ทั้งในด้านการพิทักษ์เวลาการเรียนการสอน การสร้างแรงจูงใจสำหรับครู การสร้างแรงจูงใจสำหรับการเรียนรู้ การส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาชีพ รวมถึงการที่ผู้บริหารปรากฏตัวให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นบ่อยครั้ง จะเป็นส่วนหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ 1 ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุดในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ขณะที่การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันและมากที่สุดในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภณิดา เขียวเล็ก และคณะ (2566) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูงและมีการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาระดับสูง โดยในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการนั้นผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับร่วมกับครู กำหนดภารกิจที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ตามบริบทของสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา การนิเทศติดตามการสอนครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเอง จึงกล่าวได้ว่าโดยทั่วไปแล้วผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่แสดงถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นหลักโดยภารกิจ ซึ่งต้องแสดงบทบาทความเป็นหัวหน้าทีม โดยเฉพาะการเป็นหัวหน้าครูและบุคลากรทางการศึกษา ศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย นอกจากนั้นยังต้องแสดงบทบาทที่มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ กับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการบริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศ ดังที่ Shelley and Edwin (2002) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะเด่นของผู้นำที่ดีที่มักจะพบในบรรดาผู้นำที่ประสบความสำเร็จ โดยประกอบด้วย การมีพลัง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความรอบรู้ทางธุรกิจ มีความสามารถในการจูงใจ มีความยืดหยุ่น มีความซื่อสัตย์และจริงใจ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก ย่อมส่งผลให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในมีผลในระดับมากด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการคือบุคลิกภาพฝังลึกหรือตัวตนของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงมีโดยสากล

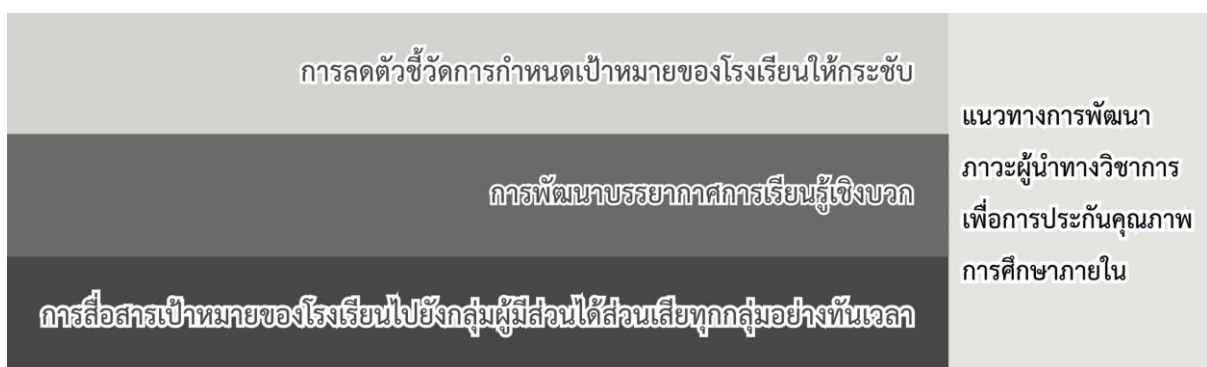
ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ 2 ที่พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิชัย เชื่อมประไพ และ ชัตติยา ดวงสำราญ (2567) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ กิตติภพ ภวณัฐกุลธร (2566) ที่ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และพบว่าอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถพยากรณ์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 82.00 จากข้อมูลนี้กล่าวได้ว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำอย่างไรก็จะส่งผลให้องค์กรหรือสถานศึกษาที่สังกัดมีประสิทธิภาพเช่นนั้น เนื่องจากผู้บริหารคือผู้สร้างข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล และผู้บริหารข้อมูลขององค์กร สถานศึกษาจะบรรลุตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานการศึกษาอย่างไร หรือผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเช่นไร ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนในการเป็นผู้กำหนดแนวทางดำเนินการแทบทั้งสิ้น ดังที่ Sergiojanni and Carver (2002) ได้ให้ความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามักมีบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) พฤติกรรมของผู้บริหาร โดยการมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเกียรติและศักดิ์ศรีของตำแหน่ง 2) พัฒนาผู้อื่น โดยมีเป้าหมายที่เด่นชัดของสถานศึกษา คือ การพัฒนาคน และ 3) หน้าที่ผู้นำของกลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทผู้นำของกลุ่ม คือ บทบาทในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบความสำเร็จ และบทบาทในการสร้างกลุ่มให้คงอยู่และมีรุ่งเรือง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า หากสถานศึกษาใดมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง ก็จะส่งผลให้สถานศึกษาแห่งนั้นมีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในในระดับสูง มีชื่อเสียง ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ผู้ปกครองให้ความเชื่อถือในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษา รวมถึงการมีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืนในที่สุด

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ 3 ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ประกอบด้วย การลดตัวชี้วัดการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนให้กระชับ การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างทันเวลา และการพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกนั้น

สอดคล้องกับผลงานของ เพลินจิตร ชำนาญผา และคณะ (2566) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย และพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการ การบริหารจัดการ การนิเทศ และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จากข้อมูลนี้กล่าวได้ว่าแม้ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถบริหารสถานศึกษาได้ประสบความสำเร็จตามพันธกิจที่ได้กำหนด ซึ่งก็คือการประกันคุณภาพการศึกษาที่จะสูงขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตามการที่การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นเท่าใดก็ยิ่งส่งผลให้เกิดความยั่งยืนขององค์กรมากขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อเป็นเส้นทางนำสู่การปฏิบัติแล้ว ก็ควรมีการสื่อสารเป้าหมายนั้นในผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้าใจ และถือปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามในทุกองค์กรพบว่าการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีระบบเทคโนโลยีดิจิทัลหรือ AI เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานและการศึกษาเล่าเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาบุคลิกภาพผู้นำทางวิชาการให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ดังที่ Campbell (2003) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ และพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยควมมีอิทธิพลในด้านแบบอย่างความมีเหตุผล แบบอย่างพฤติกรรม การสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาด้วยปัญญา การพิจารณาศักยภาพบุคลากร และการปฏิบัติโดยสอดคล้องกับวัฒนธรรมภายในวิทยาลัย นอกจากนี้จะต้องมีภาวะผู้นำทางการบริหารจัดการที่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยยึดรูปแบบภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลทางเจตคติและพฤติกรรม ซึ่งสัมพันธ์กับการบริหารจัดการของคณะกรรมการวิทยาลัย ตัวแทนคณะวิชา และตัวแทนนักศึกษา จากข้อมูลนี้อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาคือหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา หรือกล่าวได้ว่าหากสถานศึกษาใดมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงก็สามารถคาดเดาบุคลิกภาพองค์กร วัฒนธรรมองค์กร ทิศทางและความยั่งยืนขององค์กรได้นั่นเอง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ซึ่งดังแสดงได้ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า ผลสัมฤทธิ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะบรรลุความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น หากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำทางวิชาการในมิติของการลดตัวชี้วัดการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนให้กระชับ การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างทันเวลา และการพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก

สรุป

ภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับประเด็นนี้มาก โดยเห็นว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ที่เป็นข้อสรุปของการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอยู่ในระดับสูง แต่สามารถพัฒนาให้บรรลุความสำเร็จมากขึ้นได้โดยการลดตัวชี้วัดการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนให้กระชับ การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างทันเวลา และการพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในทุกมิติที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้านบรรยากาศทางกายภาพ เช่น การจัดบริเวณภายในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าค้นหา มีต้นไม้ มีลานอเนกประสงค์ มีสัตว์เลี้ยง มีสระน้ำ เป็นต้น การปรับปรุงองค์ประกอบของห้องเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การส่งเสริมอารมณ์ขัน ความสุข ความสนุกสนานบนพื้นฐานของความอดทน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้านบรรยากาศทางสมอง เช่น การฝึกอบรมครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ท้าทายและกระตุ้นการคิดแก้ปัญหา การคิดแบบยืดหยุ่น การคิดเหตุผล การคิดจินตนาการ หรือการคิดแปลกใหม่ เป็นต้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้านบรรยากาศทางอารมณ์ เช่น โครงการสนับสนุนผลงานของนักเรียน โครงการสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น รวมถึงโครงการในลักษณะที่รองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งจะทำให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและสามารถปรับตัวให้เท่าทันปรากฏการณ์ทางการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาอำนวยความสะดวกในการสื่อสารเป้าหมายไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำการศึกษาเพื่อแสวงหาวิธีการ กระบวนการ และแนวทางการสร้างความเชื่อมโยงที่มีผลสัมฤทธิ์สูง
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา นำไปสู่ข้อสรุปที่แตกต่างกันในมิติการจำแนกตามบริบทสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2567). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). สามลดา.
- กิตติภพ ภาณุรัฐกุลธร. (2566). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. *ลัทธิวารสารศึกษาศาสตร์*, 10(2), 47-58. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/article/view/259847>

- เพลินจิตร ชำนาญผา, ธนกฤต สิทธิราช, และจิตติมน ฉัตรจรัสรัตน์. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(6), 182-195. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/article/view/263484>
- ภณิดา เขียวเล็ก, เบญจพร ชนะกุล, และนพรัตน์ ชัยเรือง. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยนครราชสีมา*, 10(6), 106-116. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/270308>
- วงศ์ธร รังสีมันต์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตรวจติดตามผลภายหลังการอนุญาตของ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). 7121. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/7121>
- วุฒิชัย เชื่อมประไพ และชัตติยา ดั่งสำราญ. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 7(3), 193-205. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tmd/article/view/268830>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา. (2567). *ระบบสารสนเทศ*. สืบค้น 29 กันยายน 2567, จาก <https://bigdata.mattayom31.go.th/info/?module=person>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- Campbell, M. H. (2003). *Leadership styles of successful tribal college presidents*. Retrieved on March 16, 2024, from <https://scholarworks.umt.edu/etd/9451>
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage.
- Sergiovanni, T. J. & Carver, F. D. (2002). *The School Executive: A Theory of Administration* (2nd ed.). Harper and Row.
- Shelley, K. & Edwin, L. (2002). *The Principal: New Leadership for New Challenges*. Prentice-Hall.